

Colosseumilla historiankirjan tarinat heräävät henkiin.

10 x Ikuinen Rooma

29.10.2026 6.30

Colosseumin verenhimoiset yleisömassat, keisarien ja paavien juonittelut, rappio ja kukoistus, taiteen suuret mestarit, romanttiset kujat, italialainen elämänmeno ja herkullinen ruoka. Roomassa historia ja nykypäivä elävät rinnakkain hulppeassa ulkoilmamuseossa.

TEKSTI ja KUVAT: MIKA SÄTERI

1. Historiallinen keskusta
Ikuinen Rooma on maineensa ansainnut. Historiallisessa kaupungissa voi parin tunnin kävelyllä nähdä niin antiikin rakennustaiteen helmet kuin renessanssin ja barokin loiston. Samalla voi nauttia antiikkikaupoista, nyky-Italian muodista ja italialaisesta kahvilakulttuurista.
Käyskentely historiallisen keskustan kapeilla kaduilla punertavia ja okranvärisiä taloja ja niiden rönsyileviä parvekeistutuksia ihaillen on Rooman-matkan kohokohta. Ensi kertaa kaupungissa vieraileva yllättyy, kun joka toisen kulman takaa paljastuu mielenkiintoista nähtävää.
Entisellä roomalaisten sotaharjoitustantereella Mars-kentällä on egyptiläisiä obeliskeja, antiikin raunioita, renessanssin ja barokin suihkulähteitä ja palatseja sekä rentoa nyky-Roomaa.
Parhaita paikkoja ihmisten katseluun ovat lukuisat upeat aukiot suihkulähteineen. Välillä voi piipahtaa kirkoissa tai palatseissa ihailemassa Caravaggion ja Michelangelon kaltaisten mestareiden kädenjälkeä.
Näännyksiin asti ei kannata nähtävyyksien perässä juosta, sillä italialainen ruokakulttuuri - ja kuumina kesäpäivinä etenkin jäätelö - ovat olennainen osa kokemusta.

2. Pantheon
Monen mielestä Rooman sykähdyttävin nähtävyys on kaikkien jumalten temppeli Pantheon, historiallisen keskustan ytimessä.. Sen pyöreän kupolin kruunaa taivaallista valoa antava aukko, *oculus*. Jos paikalle saapuu hiljaisena vuodenaikana tai heti aamusta ennen yleisöryntäystä, valtavista pronssiovista pyöreään temppeliin astuminen on päätähuimaava kokemus. Katse jää pitkäksi aikaa oculuksen pyhään pyörryttävään korkeuteen.
Mittasuhteiden symmetria hivelee silmää, ja kupoli vaikuttaa sisäpuolelta huomattavasti massiivisemmalta kuin ulkoa katsottuna. Kupolin halkaisija ja korkeus ovat 43,3 metriä, ja se on rakennettu ilman kantavia rakenteita.
Ei ihme, että alun perin antiikin jumalille rakennettu temppeli kelpasi myös kristinuskon käyttöön. Temppeli muutettiin kirkoksi 600-luvulla. Renessanssimestari Rafael ja Italian ensimmäinen kuningas Viktor Emanuel II on haudattu tänne.

3. Colosseum
Sanotaan, että niin kauan kuin Colosseum pysyy, pysyy myös Rooma. Ikuisen Rooman symboli on Pantheonin ohella pakollinen antiikin kohde, vaikkakin sinne joutuu jonottamaan.
Jylhälle areenalle astuessa historiankirjojen tarinat gladiaattoreista ja kristittyjä raatelevista leijonista heräävät eloon. Jännittää, kääntyykö keisarin peukku ylös vai alas.
Keisari Vespasianus aloitti Colosseumin rakennuttamisen 70-luvulla orjien ja vankien avustuksella tietenkin. Rakennuttamista jatkoi hänen poikansa Titus ja sen viimeisteli nuorempi poika Dominitian. Heidän sukuunsa viittaa teatterin alkuperäinen nimitys Flaviusten amfiteatteri. Colosseumiksi areenaa alettiin kutsua keskiajalla sen vieressä seisseen Neron kolossaalisen patsaan mukaan.
Peräti 50 000 katsojaa istuttanut Colosseum on maailman suurin amfiteatteri. Areenan pääsee kiertämään käytäviä pitkin, ja matkalla on pieniä näyttelyitä ja infotauluja, jotka kertovat sen historiasta.
Historian saatossa Colosseumia on käytetty kirkkona, hautausmaana, asumuksena ja linnoituksena.
Ai niin, legenda leijonille syötetyistä kristityistä ei historioitsijoiden mukaan pidä paikkaansa. Sen sijaan leijonia kyllä tapettiin gladiaattorinäytöksissä.

4. Vatikaani
Euroopassa matkustellut on nähnyt niin paljon kirkkoja, ettei monikaan tee suurta vaikutusta. Pietarinkirkko tekee - jos ei muuten, niin ainakin valtavalla koollaan. Se on 220 metriä pitkä ja 138 metriä korkea.
Kaikki muu Pietarinkirkossa on mahtipontista ja suurta paitsi nuoren Michelangelon veistämä herkkä Pietà, kuollutta poikaansa sylissään pitelevä Neitsyt Maria. Saman taiteilijan tekemä on kirkon upea kupoli, joka tekee kunniaa Pantheonille metrin pienemmällä halkaisijallaan. Kupoliin pääsee katselemaan näköaloja yli Vatikaanin ja Rooman.
Lukuisten arkkitehtien luoma sekamelska on kiinnostava. Kirkossa on nähtävillä Michelangelon hienostunutta renessanssia ja Berninin mahtipontista barokkia. Berninin tekosia ovat muun muassa

Forum Romanumilla on mukava paistatella päivää.

Historiallinen Rooma yllättää.

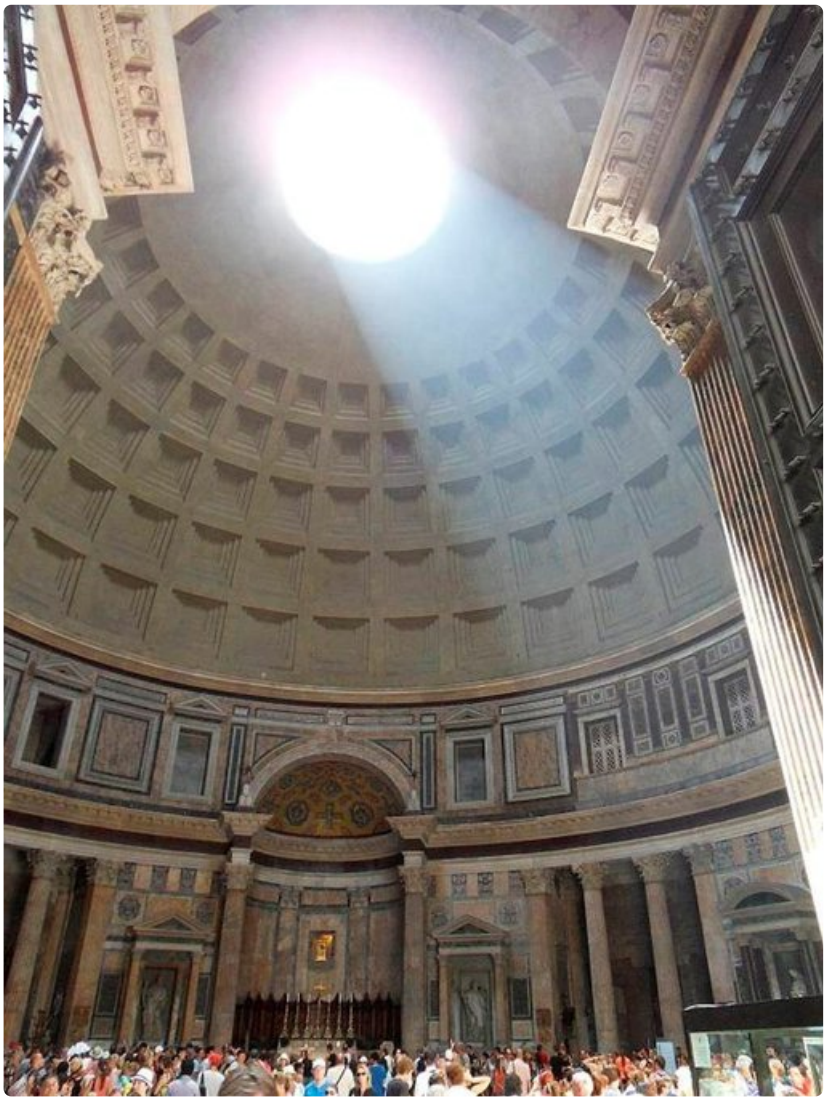
Pietarinkirkon aukion puoliellipsin muotoiset pylväsrivit ja alttarikatos, jonka kierrepylväät on perimätiedon mukaan tehty Pantheonin portiikin kattokoristeen pronssista.
Kirkon alle on haudattu useita paaveja, ja siellä on myös Pyhän Pietarin oletettu hautapaikka.
Vierailu vatikaanin museoon Rafaelin huoneineen, Laokoon-veistoksineen ja Michelangelon Aatamin luomisineen vaatii sinnikkyyttä, jota koetellaan ensin jonossa ja sitten loputtomissa huoneissa.
Museo on antiikin ja renessanssin aarreaitta, mutta esillä on myös etruskilaista ja egyptiläistä esineistöä ja jopa muumioita. Herää ajoissa, tee selkeä suunnitelma äläkä yritäkään nähdä kaikkea yhdellä käynnillä.
Jos pidät tungoksesta, tule Pietarinkirkon aukiolle pääsiäisenä, kun paikalla on 300 000 muutakin.

5. Lateraanikirkko ja pyhät portaat
Hiukan Rooman päänähtävyyksistä sivussa, San Giovanni -metroaseman lähellä juuri kaupungin muurin sisäpuolella sijaitsee Lateraanikirkko, joka on jäänyt Pietarinkirkon varjoon. Se on kuitenkin roomalaiskatolisen maailman emäkirkko ja Rooman piispanistuin.
Kirkon komean julkisivun, Forum Romanumilta tuotujen pronssiovien ja maailman ensimmäisen kristillisen kastekappelin lisäksi kannattaa ihailla sisäpihan eteeristä pylväskäytävää. Sen reunoilla on kristillistä esineistöä, muun muassa kivi, joka kertoo Jeesuksen pituuden.
Vieressä on sijainnut Lateraanipalatsi, jossa paavit asuivat 300-luvulta 1300-luvulle. Siitä on jäljellä lähinnä pyhät portaat, *scala santa*, joita pitkin katoliset pyhiinvaeltajat kiipeävät polvillaan katkeamattomana virtana. Portaiden yläpäässä on varhaisten paavien yksityiskappeli.
Keskiaikaisen legendan mukaan portaat ovat Konstantinus Suuren äidin Pyhän Helenan Jerusalemista tuomat ja juuri ne portaat, joita Jeesus nousi tuomiolle Pontius Pilatuksen taloon.

6. San Clementen kirkon päällekkäiset kerrokset
Ei kai enää kirkkoa? Ei oikeastaan, sillä San Clementessä havainnollistuvat Rooman historian kerrostumat konkreettisemmin kuin missään muualla.
Nykyisen 1100-luvulta peräisin olevan kirkon alttarin mosaiikit ovat sympaattiset, mutta varsinainen syy vierailuun on kirkon alla.
Vuonna 1857 irlantilainen pastori ja arkeologi löysi sattumalta kirkon alta vanhemman, 300-luvulta peräisin olevan basilikan osittain koskemattomana. Kaivauksia jatkettiin, ja basilikan alta löydettiin vielä uusi kerros 100-luvulta. Sen alla on vielä vanhempi, enimmäkseen tutkimaton kerros.
Ensimmäisen vuosisadan kerroksen kiinnostavin osa on persialaisen Mithra-jumalan temppeli. Pienehkön temppelin laidoilla on kiviset istuimet ja keskellä alttari, jonka reliefissä Mithra uhraa härän. Maahan virtaavan häränveren uskottiin antavan elämän kasveille. Taskulamppu auttaa hämyisen Mithraeumin koristeiden ihailussa.

7. Piazzat
Koko Rooman matkaa ei suinkaan kannata viettää museoissa ja kirkoissa. Eloisinta Roomaa ovat sen lukuisat upeat aukiot, *piazzat*, joille tullaan kahvittelemaan ja katselemaan elämän virtaa.
Kuuluisimpia on soikion muotoinen Piazza Navona, jonka laidoilla on kalliinpuoleisia ravintoloita ja kahviloita. Turistivirrasta oman osansa pyrkivät saamaan aukiolla kojujaan pitävät katutaiteilijat. Navonan keskipiste on Berninin Neljän joen suihkulähde.
Arkisempaa elämää löytää Campo de' Fiorilta, nimensä mukaisesti kukkien kentältä. Aukion keskellä on patsas, jossa filosofi Bruno painaa kaavussaan katseensa alas. Muun muassa hänen 1500-luvulla vallankumoukselliset ajatuksensa siitä, että Aurinko on vain yksi tähti muiden joukossa, johtivat siihen, että hänet poltettiin kerettiläisenä.
Päivisin Campo de' Fiorilla on tori, josta saa kukkien lisäksi tuoreita vihanneksia, mausteita ja sekalaista tavaraa. Aukiolla on myös vilkas yöelämä. Aukiolta lähtevällä Via dei Giubbonarilta löytää vaate- ja laukkukauppoja, joiden hinta yllättää edullisuudellaan.
Espanjalaiset portaat on suosittu istuskelupaikka, ja portailla saakin olla rauhassa kaupustelijoilta, jotka piinaavat alas Piazza di Spagnalle pysähtyvää. Ylhäältä Trinità dei Monti -kirkolta on avarat näkymät Rooman historiallisen keskustan suuntaan. Myös suihkulähteestään kuuluisa Piazza di Trevi on näkemisen arvoinen mutta liian kansoitettu rauhalliseen oleskeluun. Kummallakin aukiolla kannattaa pitää huolta omaisuudestaan.
Rauhallisiakin piazzoja tulee vastaan sekä historiallisessa keskustassa että Trasteveressä. Yksi historiallisen keskustan kauneimmista aukioista on hiljainen Piazza Mattei, jota koristaa renessanssityylinen kilpikonna-aiheinen suihkulähde Fontana delle Tartarughe.

8. Puistot
Halusit sitten lenkkeillä, käydä piknikillä, käyskennellä käsikkäin rakkaasi kanssa tai antaa lastesi juoksennella, suuntaa jättimäiseen

Pantheoniin tulvii taivaallista valoa.

Vatikaania vartioi sveitsiläiskaarti komeissa puvuissaan.

barokkipuistoon Villa Borgheseen.
Se tarjoaa mukavan pakopaikan heti historiallisen keskustan pohjoispuolella. Puiston laidalta Pinciosta on myös huikeat näköalat Roomaan yli Piazza del Popolon.
Pincion puutarhoissa palmujen, vaahteroiden ja magnolioiden varjossa on romanttisia suihkulähteitä, patsaita ja kukkaistutuksia. Tunnelmoimaan voi istahtaa puun alle, suihkulähteelle tai lammen rantaan.
Pidemmällä puistossa on modernin taiteen museo, Italian paras etruskitaiteen museo ja mainio Museo e Galleria Villa Borghese, jonka kokoelmissa on maailmankuuluja teoksia, kuten Rafaelin Ristiltäotto, Tizianin Pyhä ja maallinen rakkaus sekä Caravaggion Daavid ja Goljatin pää. Villa Borghese -museoon täytyy varata aika etukäteen.

Toinen suuri puistoalue keskustan liepeillä on Vatikaanin ja Trasteveren yhdistävä Gianicolo-kukkula. Jos mahdollista, täältä Tiber-joen toiselta puolelta on vielä paremmat näkymät Rooman historialliseen keskustaan.
Villa Lanten renessanssihuvilassa parhaan näköalapaikan Piazzale Garibaldin vieressä sijaitsee Suomen Rooman-instituutti. Hyvin säilynyt vuonna 1531 valmistunut huvila on hankittu Suomen valtiolle **Amos Andersonin** taloudellisella avustuksella vuonna 1950.
Kukkulalta ammutaan päivittäin tykinlaukaus aikamerkiksi tasan kello kaksitoista. Kukkulan laella on myös massiivinen Italian yhdistäjän **Giuseppe Garibaldin** ratsastajapatsas.

9. Forum Romanum ja Capitolium
Historiallisen keskustan puolelta Capitolium-kukkulalle kannattaa nousta loivia Cordonata-portaita. Portaiden alapäätä vartioivat makaavat basalttiset leijonat, ja yläpäässä päivystävät hevosineen Castor ja Pollux, taivaalliset kaksoset.
Kaksosten välistä aukiolle kulkevaa odottaa kaunis näky: italialaisesta 50 sentin kolikosta tuttu Michelangelon suunnittelema Piazza del Campidoglio, jonka keskellä Marcus Aurelius ratsastaa ylväänä.
Ovaalinmuotoisen aukion patsas on kopio, mutta alkuperäinen antiikin aarre on esillä Musei Capitolinissa, joka sijaitsee aukiota reunustavissa palatseissa. Siellä näkee myös tutun naarassuden imettämässä Romulusta ja Remusta.
Etruskien pronssisesta naarassudesta on tullut koko Rooman symboli. Rooman kaupungin myytin mukaan perustaneet veljekset on lisätty patsaaseen 1400-luvulla.
Museossa on tunneli, josta näkee Forum Romanumin mielenkiintoisesta vinkkelistä, mutta parasta on mennä itse rauhassa kiertelemään tähän antiikin Rooman hallinnon ja kaupan keskukseen, jossa järjestettiin muun muassa vaaleja ja oikeudenkäyntejä.
Ensisilmäyksellä Forum vaikuttaa sekavalta temppelien ja basilikojen rauniolta. Siihen kannattaakin tutustua opaskirjan tai äänioppaan avulla. Silmiinpistävimmät rauniot ovat Saturnuksen temppeli, josta on jäljellä kahdeksan pylvästä, sekä Castorin ja Polluxin temppelin jäljellä olevat kolme pylvästä, jotka kohoavat jylhinä kohti taivasta. Parhaiten ovat säilyneet Septimius Severuksen ja Tituksen riemukaaret.

10. Ruoka
Pizzaa, pastaa ja merenelävia. Huuhdotaan viinillä. Päälle kahvi ja leivos tai jäätelö.
Ilman ruokaa ei jaksa missään, mutta Rooman-matkan jaksaisi helposti tehdä vain ruuan takia. Parasta hinta-laatusuhdetta tarjoavat kansanomaiset osteriat, trattoriat ja pizzeriat, joissa kuuluu iloinen puheensorina. Ristorantet ovat muodollisempia ravintoloita.
Myös tuoreita meren antimia kannattaa nauttia. Kalaravintoloissa voi valita itselleen valmistettavan kalan tarjottimelta, ja hetken päästä kypsennetty kala perataan tarjoiluvaunussa pöydän vieressä ja nostellaan lisukkeineen lautasille.
Hintaa huville kyllä tulee jonkin verran, jos valitsee pulleimmasta päästä olevan vonkaleen, sillä kala hinnoitellaan painon mukaan. Kokonaisesta tuoreesta kalasta valmistettu annos maksaa ravintolan hintatasosta riippuen karkeasti 30-50 euroa, mutta hinta kannattaa varmistaa etukäteen.
Lounasaikaan on hyviä tarjouksia etäämmällä päänähtävyyksistä. Paras kaupunginosa päivälliselle, joka nautitaan italialaisittain vasta kahdeksan aikaan, on romanttisesti nuhjuinen Trastevere. Se sijaitsee kävelymatkan päässä historiallisesta keskustasta Tiber-joen toisella puolella. Entisessä työläiskaupunginosassa on ravintoloita ja baareja joka lähtöön.
Myös Vatikaanin lähellä sijaitsevassa Pratin kaupunginosassa on paljon hyviä ravintoloita, joiden asiakaskunnassa on enemmän paikallisia kuin turisteja.
Rooma on täynnä toinen toistaan parempaa espressoa, lattea ja cappuccinoa tarjoilevia kahviloita, ja kahvin kanssa voi nauttia leipiä, kakkuja tai leivoksia. Tavallisen kahvibaarin tiskillä nautittu espresso maksaa euron verran.
Aurinkoisen päivän paras välipala on *gelato,* pehmeä ja täyteläinen

Pietarinkirkko on Rooman maamerkki.

Varmista paluusi Roomaan heittämällä kolikko Trevin suihkulähteeseen.

italialainen jäätelö. Jäätelöbaareissa, kuten suositeltavassa Blue Icessa, on useiden metrien valikoima makuja, joita saa - ja pitää - sekoittaa. Ensin valitaan kuppi tai tuutti ja sen koko ja sen jälkeen pari kolme kauhallista eri makuisia jäätelöitä.
Ja sitten piazzalle herkuttelemaan ennen kuin sulaa sormille.

PLUSSAT
o Kävеltävän kokoinen ja tunnelmallinen historiallinen keskusta
o Hyviä ravintoloita ja kahviloita
o Upeat nähtävyydet

MIINUKSET
o Täyteen ahdetut metrot
o Colosseumin ja Vatikaanin museon jonot
o Heinä- ja elokuun kuumuus

FAKTAT ROOMA
Italian pääkaupunki ja asukasluvultaan maan suurin kaupunki
Sijainti: Lazion alueella Keski-Italiassa Tiber-joen rannalla. Vatikaanivaltio sijaitsee kokonaisuudessaan Rooman sisällä.
Asukasluku: 2,7 miljoonaa
Aika: Tunnin jäljessä Suomen aikaa
Valuutta: Euro
Uskonto: Roomalaiskatolilaisuus
Miten pääsee: Finnair ja Norwegian lentävät suoraan Helsingistä, lentoaika n. 3,5 tuntia
Milloin mennä: Paras aika matkustaa on kevät, kesäkuu ja syksy. Heinä-elokuussa roomalaiset lomailevat muualla ja hotelleissa on edullisia tarjouksia, mutta toisaalta lämpöä voi olla yli +35 °C. Joulu ja pääsiäinen ovat ruuhkaista ja kallista aikaa.
Ilmasto: Heinä- ja elokuussa päivälämpötila on keskimäärin yli 30 °C, touko-, kesä-, syys- ja lokakuussa 21-26 °C. Kylmin kuukausi on tammikuu, jolloin lämpötila nousee hiukan yli 10 asteen. Sateisin kuukausi on marraskuu.
Kaupunkikortti: 34 euron hintaisella Roma pass -kortilla pääsee kahteen museoon tai nähtävyyteen. Lisäksi sillä voi matkustaa kolme vuorokautta Rooman julkisessa liikenteessä. Parasta kortissa on se, että sillä välttyy Colosseumiin jonottamiselta. Vatikaanin museoon se ei käy.

Vielä yksi kauhallinen suklaata, per favore.

Päivän menu ravintola Ambasciata di Caprissa.